NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Novice izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., scer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI. V sredo 27. julia 1853. *List 60.*

Od drênaže na Ljubljanskem močirju.

Spisal nemško inženir Miroslav Schmidt *).

Veliko denarja se je potrebovalo, Ljubljansko močirje na suho djati, in zares lepega dela se je že dosto doveršilo. Čast in hvala blagim vladarjem, ki so to važno delo djansko podpirali, — čast in hvala pa tudi možem, ki se niso vstrašili veličanskega truda in so moško premagovali vse overe, ktere se takemu početju nasproti stavijo. Bogato žito se ziblje zdaj tam, kjer je prederzni lovec nekdaj po vodni divjačini stregel; poslopja so postavljene zdej tam, kjer so kadaj makužke valíle; terdna in gladka cesta pelje zdej tam, kjer so nekdaj le ponočni vrani tavali; — nezdravi vlažni zrak, ki iz močirja puhtí, je zginul za toliko, kolikor se je močirja predelalo v rodovitno zemljo.

Tisti možje so spoznali, da na obdelovanje zemlje se opira sreča dežele in njenih prebivavcov, in da vsaka ped zemlje, ki se pridobí kmetijstvu, je kapital z gotovimi činži.

Res, da je veliko let preteklo, preden se je moglo kaj opraviti, — ali, kdor zdaj ogleda močirje, mora spoznati: da delo mojstre hvali. Gotovo ne bo noben prijatel domovine zdej memo spominkov šel, ki so začetnikom tega imenitnega dela postavljeni, da bi se spodobno ne priklonil njih slavi, in v duhu ne rekel: živijo!

Oral (joh) zemljiša, ki se je nekdaj prodajal po 20 krajc., še Bog, da ga je kdo hotel, velja sedaj 100 fl. in še čez. Kakošen razloček! -- in tega še ni ravno preveliko let. Kapital tega zemljiša se je povzdignil za več milionov, in še bolj se bo povikšal, ko se bo število prebivavcev pomnožilo in ta zemlja še na višji stopnjo rodovitnosti povzdignila, ktera se še doseči dá. Dosto je še močirnega nerodovitnega, in to, kar je že obdelanega, bo donašalo še veliko veči pridelke, ako se to zgotoví, kar bom nasvetoval v sledečem.

Vès tukajšni svét obstojí zgor iz šote 4 do 5 čevljev globoko, — pod to je černe perstí za čevelj ali poldrugi čevelj debelo, in pod to je ilovnati lapor, to je, ravno tista zemlja, ktera je za vsako obdelovanje naj bolji, ako se more pomešati s černo perstjó. Med černo zemljo in ilovnatim laporom je sedaj srednje poveršje vode.

Vsako leto se za nekoliko pavcov zniža lega šote po tem, ker se zažiga; za toliko pavcov pride tedaj poveršina močirja bliže srednjemu vodnemu poveršju, in če bo to nekoliko let tako naprej šlo, bo vès svet le k večem za poldrugi čevelj nad srednjem poveršjem vode, in povodnji bo bolj podveržen.

Zraven tega je tak svet, kakor vsakdo vé, zmiraj bolj merzel in manj rodoviten, kakor bi bil, če bi ne bil močiren.

Kar se s požiganjem godí, se godí tudi s tem, da se šota reže, in le še bolj hitro se ponižuje svet.

Če se šota ne zažiga in z njenim pepélom zemlja ne gnojí, ni rodovitna, ker druge perstí nanjo voziti, ni lahko mogoče.

Tudi močiti (bewässern) tacega sveta ni moč, ker enemu delu tekne voda, drugemu ne.

Velika druga nadloga so grabní, kterih mora zdej zares veliko biti, da se moča odteka. Po grabnih gré sila veliko zemlje v zgubo. Če rajtamo na en oral (joh) le 80 sežnjev (klafter), gré na celem svetu 2000 oralov v zgubo. K temu pride vsakoletno delo, da se morajo grabni trebiti in popravljati, če ne, zlezejo skup in vodotok se overa.

Kako bi se nek dalo vsemu temu pomagati?

Naj veči zaklad (šac) na tem 40.000 oralov velicem zemljišu še ni vzdignjen, in ti zaklad je spod ležeča ilovca (ilovnati lapor), — ta se mora pripravna narediti za obdelovanje. Če se to storí, zna nekdanje Ljubljansko močirje naj rodovitniši zemljiše celega cesarstva biti, — pravi Banat za Krajnsko in bližnje dežele.

Da se bo pa ta ilovnata zemlja obdelovati zamogla, je pred vsem treba, srednji stan Ljubljanice še za 3 do 4 čevlje ponižati, in to se zamore le s tem doseči, da se Grubarjev kanal kar se naj bolj more zniža in poravná, in Cornov graben dostojno razširi in zniža. Če se potem v Prulah tam, kjer en del Ljubljanice v Grubarjev kanal odteka, napravijo zaturnice (Schleussen), ktere se odpró pri veliki vodi, in zapró pri majhni, da Ljubljanice dosto skozi mesto teče, je vsem pomagano. Tudi studenci bi potem lože odtekali in manj bi bilo povodinj, morebiti celò v Logaški in Planinski dolíni.

Je to storjeno, bi se dala krona celemu delu na čêlo s tem postaviti, da se drênaža napravi, ktera bi za večne čase temu svetu močirnost vzela in rodovitnost neznano povzdignila. Namest po odpertih grabnih, kterih bi več treba ne bilo, razun tistih, kamor se studenci iztekajo, bi se po podzemeljskih perstenih cevih odtekala voda, in bi se prestopal rodovitnost povzdi-

*) Pričujoče verstice sim spisal po ogledovanju Ljubljanskega močirja (Morast), ki ga mi je vpričo gospod predsednika in tajnika kmetijske družbe prijazno skazoval gosp. Podkrajšek, vradnik gospodarstva Ljubljanskega magistrata.

Pis.

gajoči podnebni zrak (ljuft); sila veliko zemlje bi se potem pridobilo in sto in sto mostičev in mostov bi tudi treba ne bilo. In, kar je še poglavitna reč: kako lepo bi se dalo močenje (Bewässerung) napraviti.

Vém, da tako obširno delo se ne da mahoma opraviti, da je dnarja in časa k temu potreba, — ali če se vsi posestniki združijo, in jih vlada v tem početji podpira, je vse mogoče.

Višji ležeči del močirja se da tudi le deloma drênažiti. Na nasvet krajnske kmetijske družbe, ktera si hvale vredno prizadeva, po vsem svetu slovečo drênažo tudi na Krajnskem vpeljati, bo dal častiti Ljubljanski magistrat eno svojih senožet zraven Dolenske ceste pod nekdanjim Gromadckitovem gradom še to leto drênažiti. Naj jo zdej, dokler še ni drênažena, pogleda vsak, kteremu je za te dela mar, kakošna trava rase na nji, in naj jo ogleda prihodnje leto, kakošna bo. Vidil bo velik razloček že pervo leto. — Gospod Baumgartner že nareja perstene cevi (rore).

Naj bi s pomočjo drênaže se pod vlado premilega sedanjega cesarja Franc-Jožefa to delo blagoslovjeno dognalo, ktero je tako milostno in skerbno začel Franc I. in krepko napredovati dal Ferdinand I.

Nova cesarska postava,

ktera zadeva služnosti ali servitute v gojzdih in na druzih zemljiših.

(Dalje.)

Drugi razdelk.

Posebne odločbe.

A. Kako služne pravíce (servitute) uravnati (regulirati).

Od lesa in derv.

§. 15. Kadar se morajo vživane pravíce popolnoma ali deloma ali tudi le na odločeni čas uravnati ali v red djati, je treba natanjko vse odločbe tega uravnanja s pismom na terdno postaviti in scer tako, kakor §. 4 ukazuje in kakor se bo v sledečih predpisih govorilo.

§. 16. Vse dervašine in scer pravíce les ali derva dobivati (ako ne zadevajo samo suhljadi in poberšine ali pa štorov in korenín) se morajo tako uravnati, da se odloči: koliko se bo lesa ali derv vsako leto ali ob druzih časih dobivalo, in na kterem mestu se bo dobival.

Koliko se bo derv za kurjavo vsake sorte (naj bo za ognjiša, fužine, oglarije) dajalo, se mora vselej kakor letna davšina izgovoriti po meri Dunajskih sežnjev (klafter), in pa določiti: kako dolge bojo polena, in kakošna v vsakem kraju navadna sorta bo: ali lepe polena, ali bolj izmeček, ali butare itd.); — les za stavbe (cimpre) in za drugo rabo, kakor za izdelke tesarske, mizarske itd. se pa mora odmeriti v taki lastnosti, ki se prilega namenu zadobljene pravíce, ali v kubičnih čevljih te in te dolgosti in debelosti, ali v izrečenem številu debel, hlodov, rant odločene dolgosti in debelosti — in vse to se določi, kakor je kje potreba: ali za vsako leto ali za daljši čas, v kterem smé vživavec po večkrat ali pa tudi vès les, kteri mu gré, na enkrat terjati.

§. 17. Pravíca do poberšine suhljadi ali štorov in korenín se ima le tistikrat vstanoviti na letno odrajtvilo, kadar lastnik gojzda sam to želí. To določilo se ima po Dunajski meri in sorti derv zgoditi.

Kadar se to zgodí, je treba po predpisu §. 11. izrajtati: koliko vživanje te pravíce na leto znese. Koliko pa je ti vžitek vreden, in koliko derv je odmeriti za čisti dobiček, kterega je vživavec iz poberšine in štorov za kurjavo imel, to se odločuje po §. 26. te postave.

Od pašnih pravíc.

§. 18. V razsodku pri uravnanju pašnih pravíc se mora ustanoviti: kakošne sorte živino, koliko glav, v kterem času smé kdo na pašo goniti in v kteri meri smé to pravíco vživati. Ravno tako je treba v tem razsodku tudi druge služnosti v red djati, če bi združene bile s pašno pravíco; take pravíce so na priliko: živino po ptujem goniti, živino napajati, — dalje, da se pašnik ogradí ali zaznamova, čuvaji postavijo itd.

§. 19. Pri uravnavi paše po gojzdu ali po takem svetu, ki je za rejo lesa namenjen, se mora določiti prostor za pašo vsako leto, kteri kosi gojzda so za pašo odločeni, v kterem času in kako se bojo pašniki odkazovali.

(Dalje sledí).

Kakšna je sorodnost Slavenov z Indianci.

Razložil Davorin Terstenjak.

Iz rokopisa: »Kdo so bili Noričani in Panonci, Kelti ali Slovenci?«

(Dalje.)

Če to reč globleje presodimo, vidimo, da glavni bogovi severnih Vindov niso nič druzega, kakor prestavki indiških imen v slavenska. Ker so zgodaj svojo samostalnost zgubili in pod oblast drugih narodov prišli, jim ni mogoče bilo svoje častje tako razvijati, kakor južnim, kteri so brez dvombe po načinu indiških braminov imeli šole, v kterih so se mladenči podučevali v verozakonskih rečéh, znabiti tudi v svetem jeziku braminov. Pri južnih Slavenih so se gotovo ohranili prepisi svetih bukev „Vedas“, „Puranas“, „Gita“ itd., kar vidimo in se prepričamo iz tega, ker na rimskih kamnih lastna imena po tih bukvah prejeta najdemo [1]), kakor „Vedius“, „Puranius“, „Giton“ itd. Severnim je brez dvombe le ustmeno izročilo obderžalo staro indiško vero v poznejših časih, južnim pa pismeno. Tudi človek ima do verozakonskih rečí in božjih imen večo pobožnost in častenje, kakor do posvetnih, zato tudi se imena bogočastja verozakonskih obredov itd. niso tako hitro pozabile, kakor imena vsakdanjega življenja in občenja, ktere so zapopadene v izrazih jezika.

Da so severnoslavenska glavna božanstva ednaka z indiškimi, samo s slavenskim imenom, to vidimo iz indiške trojice Trimurti. Paulin *(System Brahm. stran 106.)* piše o nji sledeče: „Trimurti seu Trinitas indica. Ex sententia Indorum Brama est creator, Višnu conservator, Živa est destructor, vindex et judex, cui animarum post mortem cura obtigit. Samserdamicum „tri“ significat tres, „murti“ vero personam vel corpus. Trimurti seu trinitas indica sunt tres personae etc.“ Pri severnih Slavenih se veli ta trojica: Triglav *(Vita s. Ottonis L. 2. c. 13.)* in se reče od njega: „ideo summum Deum habere tria capita, quoniam tria procurat regna, id est, coeli, terrae et inferni“ (primeri: Brama, Višnu, Živa).

Tudi po duhu jezika slavenskega je Triglav dosledni prestavek indiškega Trimurti, ker Slovenec pomen „glava“ tudi rabi v pomenu „oseba“, individuum, persona; postavim: deset glav živine pase.

[1]) Muhar: Gesch. d. Steier. I. 366, 368, 375.

Ime božanstva Brama pomeni razun drugih tudi toliko kot pravíca [1]) resnica, veritas (*Kollar Slav. Boh. 230.*) Bramu jednak je v častju in podobi severni Prove, kakor so nam to ime nemški kronisti popačili in ktero se je brez dvombe glasilo Pravi, Deus verus. (*Massius: de Diis obotr. c. 2. str. 35. Chron. Sax. 1153, Petrus Albinus Meisn. Chronic. X. str. 302.*)

Višnu pomeni po etimologíi nekterih jezikoslovcov toliko kot „vitez", in mi smo že spoznali severnoslavensko božanstvo: Vit, Vitislav. Drugi jezikoslovci (*glej: Bopp. Gramm. str. 44.*) izpeljujejo ime Višnu od glagola „vis" intrare, habitare, tedaj pomeni Višnu intrantium gloria, hospitum Dominus, protector, pro illis pugnans, Hostislav, Vitislav, Vitoljub, zato česka beseda „vitati" salutare [2]).

Da vse te božanstva severnoslavensko basnoslovje pozna, učijo basnoslovci (*glej: Leibnitz Scriptor. rerum brunsvic. str. 141.*)

Edna avatara Višnutova se je velela Parasurama, ktera po besednem prestavku pomeni: Gostirad, Radigost (*glej: Vollmer Myth. str. 1224.*) Zdaj zapopademo, zakaj je Radegost tako do tenkega podoben Višnutu. Živa je obderžala svoje indiško ime tudi pri severnih Slavenih.

Indra, Deus aeris et tempestatis (*Bopp: gloss. 31.*) se je malo poslovenila, ker na rimskih kamnih najdemo Vindruna, to je, Vedrina. Litvanci jo imenujejo Podaga, to je, nebeška, od „dangis" coelum (primeri: jugoslovensko dóga, duga, iris, mavra), Rusi pa: Pogoda od besede „god" tempus. Kakor je temperies in tempestas iz „tempus" nastalo, tako iz „god" Pogoda, ruski izrečeno Pagada. (*Več beri o tem pri Helmoldu: Chronicon Slav. I. cap. 84. stran 68 in Hanuš Wissensch. der slaw. Myth., stran 75, 260, 107, 110, 273, 260.*) Dalje so iz indiškega preložene božanstva: Govinda — v Volos, Stado, Hari — v Zelon, Zelen, Kurma — v Želv; druge so le malo premenjene, postavim: Bhavani v Babo [3]), Hiranja v Gorinja. Kdor se globleje hoče o tej ednakosti indiškega in slavskega basnoslovja podučiti, naj bere Kollarovo „Slavo Bohinjo" in izverstnega dr. Hanuša basnoslovsko delo: „Wissenschaft des slav. Mythus. Lemberg 1842".

(Dalje sledí.)

[1]) Brama tudi v indiškem pomeni: rast, Wachsthum, zato toliko imen Rastislav pri severnih Slovencih, pri južnih najdemo historiško ime vojvoda koroškega Rastic. Zdaj je jasno, odkod toliko »Crescentius«, »Crescentinus«, »Crescentia« itd. pride; so to prestavljeni Janbrami, kakor smo na koroških kamnih našli — prestavljeni Rastici.

[2]) Tako je pod »Jupiter suspitator« večkrat indoslavenski Višnu skrit.

[3]) Pri noriških Slovencih se je velela Bhavani Baba ali mara, die Weltmutter, zato toliko Beba lastnih imen BAEBIVS, BAEBIA na kamnih v Noriku in Panonii. *a* se večkrat spremeni v *e*, primeri: lahek in lehek, kratek in kratak, jaro in jero itd. Ime še je ostalo v psovkah naroda. V severnoslavenskem basnoslovju najdemo to indiško Bhavani Majo — noriški Babi Mara pod imenom Baba.

Slovanski popotnik.

* Omenili smo že, da je od c. k. ministerstva pravosodja izdani besednjak za pravoslovne in politične rečí tudi v horvaškem, serbskem in slovenskem jeziku dodelan. Pristavimo danes, da ta obširna 44 pôl debela knjiga, s ktero bo mnogim potrebam pomagano in se je naše slovstvo kaj slavno pomnožilo, velja 2 fl. 36 kr. Besednjak je tako napravljen, da nemški besedi je pridjana horvaška, serbska (s cirilico) in slovenska; tako ob enem zvémo pomén nemške besede v treh jugoslavenskih jezicih. Velike hvale vredni knjigi so pridjani pregovori v omenjenih 3 jezicih; slovenski se takole glasí: „Če tudi nazoča knjiga ne zadosti želji, leta 1849 tù in tam brez ozira na djanske razmere izrečeni, da bode plod komisije, v predgovoru za hervaško stran omenjene, ena in enaka pravoslovna terminologija ako ne vseh austrianskih Slavjanov saj vseh južnih Slavjanov, se je, zlasti po krepkem prizadetju gosp. doktarja Matija Dolenca, dvornega in sodnega pravdosrednika na Dunaju, vendar to doseglo, da so bile tri južno-slavjanske narečja v en zvezek natisnjene, nekaj za to, da bi se s tim bližnja njih srodnost očitno kazala, nekaj pa za to, da bi se tù nasvetovani pravoslovni izrazi in izreki vzajemno podpirali, opravičevali in dopolnovali. Upati je, da bode slovenski pisatelj v njej marsikako koristno mervico zapazil. Samo po sebi se pa razumeva, da velja, kakor vsak drug slovnik, tako tudi nazoči pravdoznanski slovnik z umnim prevdarkom in v duhu slovenskega jezika rabiti, in ne sužno deržati se ga. Tako najdeš v njem n. pr. mnogo nemških imén, kakor so: der Abgang, die Abwesenheit, der Eingriff in fremde Rechte, das Zustandekommen des Gesetzes, in enacih brez števila, so v tem slovniku kjekod, da se je prostor prihranil, tudi s samostalnimi imeni poslovenjene, če prav se v pisanju (v stiku besed) po naravi slovenšine morajo z glagoli prestavljati; ravno tako je v nemškem predelku (morda po nepotrebnem) sila veliko imen v drugem sklonu, na pr. Einführungs-, Eingangs-, Erbs-, Feuers-, Intabulations-, itd., ki so bile poslovenjene zdaj z besedami v drugem sklonu, zdaj s prilogi, tù in tam s stavkom: kar se tiče itd., ki se pa morajo v pisanju tako prestavljati, kakor vsakokratna zveza besedi nanaša.

Kar se tiče natisa slovenske straní, gré tù še pristaviti, da je bila gori omenjena komisija po dokončanem posvetovanju izperva gosp. doktarju Dolencu izročila nalogo v komisii ustanovljene izraze v red djati, dopolniti, za natis pripraviti in natisno popravo oskerbovati; ker pa imenovanemu gospodu pravdosredniku njegove mnoge opravila niso tega dopustile, je delo to podpisani prevzel in s pomočjo zaslužnega slovenskega pisatelja, gosp. Janeza Navratila, c. k. oficiala najvišje sodnije, opravil.

Na Dunaju 16. aprila 1853. Matevž Cigale".

* C. k. ministerstvo uka je prejelo za tisk slovaško aritmetiko od g. Čulena, profesorja v Banski Bistrici, in pisatelju 220 for. za njo podelilo.

* Izdal se je 3. zvezek 3. tečaja časopisa „k prospechu času přimeřinych oprav na gymnaziich", od prof. Jungmanna v nemškem in českem jeziku.

* V Lvovu se natiskuje delo Juliana Horoškevića pod naslovom: „Swiat popularnie opisany" (svet po domače popisan) in zbirka povedk „Swietojanskie Wianki".

* Njegovo veličanstvo je blagovolilo prejeti posvečenje Kollarjevega dela: Staro-Italia slavjanska.

* V Karlovci se je zapisal v filosofiško učilišče učenec, ki nobene roke nima. Bil je brez rok rojen; piše z desno nogo.

Kratkočasnica.

Neki Angležv potovaje v Valencii se je zaljubil v prezalo mlado ciganko. Mati njena ni bila zoper to ljubezin, toda terja, da Angležv njeno hčer za ženo vzame. Angležv na to odgovorí, da nima dosto premoženja, da bi se ženil. Stara ciganka se začne na vès glas krohotati ter mu reče: „kako to? ti nisi bogat, in vendar stanuješ v deželi, kjer je tolikšno bogastvo. S tako izurjeno tatico, kakor je moja hči, znaš kmalo biti naj veči bogatín. Vzemi jo za ženo". — Zares ciganska mati!

Novičar iz slavenskih krajev.

O. Iz Šmarja pri Volšperzi na Koroškem 20. julia. Velik del Koroškega paradiža se je v dolíno obilne nesreče in žalosti premenil — včeraj popoldne po strašni toči. Kakor čujemo, je celih 6 far, St. Marjeta, St. Mihel, Volšperg, Šmarje, St. Ulrich in St. Andraž več ali manj hudo otolčenih, menda nar bolj pa St. Mihelska in Šmarska. Pri nas je skoraj celo četertinko ure kakor pôper suha pokala in se na kupe sula, v serditosti strehe ranila, okna pobijala, in še več ljudí na polji, ki niso mogli urno ubežati, po glavi in herbtu obunkala, da še danes čutijo. Rèží, ki je bila v dolíni k sreči že večidel požeta, toda še vsa na polji v kopicah (kozolcev ni pri nas), je dobro polovíco iztolkla, pšenici zunaj semena in slame ni kaj pustila, bar in lan je zlo, oves, turšico, bob, zelje, murke in drugo sočivje do čistega vgonobila. Po planinah pa, kjer tudi rèží še niso nič želi, je nesreča še hujša. Nar neusmilniše pa je s sadnim drevjem razsajala. Pri bornih kmetičih in bajtarjih, ki so že komaj novega zernja čakali, pri najemnikih in onih, ki iz roke v zobe živijo, bo spet sirošna velika. Bog pomagaj!

Od Marie na jezeru iz Koroškega. Toča, v naši dolíni in naših gorah nenavadna, je dan sv. Vincenca Pavlana popoldan od sv. Štefana, Bliberške okrajne, tako naglo in strašno privihrala, da je gredoč na Štajarsko v petih minutah skorej vse popolnama potolkla. Vihar je bil toliko silen, da so se mu mnogotere poslopja odkrivati mogle; tudi stoletne drevesa je prelomel in izkoreninil. Vidijo se tudi ljudje z obezanimi glavami, ktere je huda ura na polji ali cesti doletela; neka rudarica je morala spovedana biti. Kar se dozdaj sliši, je sledeče fare nar hujši zadela: Sv. Štefana, sv. Mihela zgor Bliberca, Blibersko, sv. Daniela, Strojno, sv. Marie na jezeru, Černeče, Kotle; — sv. Janža itd. na Štajarskem proti Velenjem (Wollen).

Od Sotle na Štajarskem 22. julia. —*a*— Toče letos ni konca ne kraja. Kolikorkrat dež gre, skoro vselej tudi toča priporoča. 19. t. m. nas je že štertikrat obiskala; hvala Bogu, da pri nas tibart ni kaj škodovala, al, kakor se čuje, je po drugih krajih neusmiljeno razsajala.

Kar je lepši vreme, vse živo ljudi k Slatini (Rogački) hití iz vsih krajev in stanov, tako da prostora manjka. Slatina pa je tudi zdaj prav močna in v veliki vročini prijetna pijača, ktero gosti hrepené serkajo. Letos stavijo štajarski deželni stanovi novo poslopje, ker zdravilni studenci zmirom več gostov Slatini vabijo, kar je za revno okolico velika sreča. Ljudje si veliko zaslužijo, in svoje, tudi majhne, pridelke lahko prav dobro prodavajo. Tako marsikteri krajcar po žlahni vodi med Slovence priplava.

Še žalostno novico. V Sladkogorski fari je v kratkem 5 oseb stekel pés popadel. Da bi pač bolj ljudjé na svoje pse pazili in se bi nepotrebna žival pokončala! Zakaj niso o ti reči ostreje postave? Ali ni življenje enega samega človeka več vredno, kakor vsi cucki!

Iz Št. Jerneja na Dolenskem. 9. dan tega mesca gre 10 let star sinko tukajšnega mlinarja v mlin okrog notrajnih kolés, ko jih voda vertí, stikat (štokat); preslica mu desno roko zgrabi, ter mu jo, dokler pomoč pride, grozno zvije in vse koščice strè. 10 dní je ubožček jokaje grozne bolečine terpel, dokler je popolnama vtihnil. Včeraj smo ga pokopali. — Tacih žalostnih prigodkov so večidel starši krivi. Da bi jih pač enkrat vsaj takošne grozne skušnje zmodrile, na svoje brezumne otroke bolje paziti! Lepstanski.

Iz Železnikov. Pretekli torek 19. t. m. zvečer in ponoči je toča sopet strašno škodo naredila. Žalostno je zaznamvana nje pot od Bohinja čez Sorške planíne, Ravne in druge bolj proti temenu Ratitovca ležeče kraje, dalje čez Podlonk, Dražgoše, Ruden, Češnjico, Kališe, Lajše, Jamnik, Šent-Mohor in sv. Jošt proti Krajnju. Tako so tedaj hribovci na obéh straněh naše dolíne v devetih dnéh od toče žalostno zadeti, in kakor so teško novine čakali, je večidel kmetov, ki snopiča ne bodo naželi. Milo se reveži solzijo, ker kôsa dela namest serpa. Marljivo se ubogi ljudjé zdaj trudijo, urno ajdo in druge jesenske sadeže posejati; Bog daj saj k temu vgodno vreme, drugač ne bodo na zimo ne ljudjé ne živina imeli kaj jesti. Josip Levičnik.

Iz Ljubljane. Ker je toča neznano veliko škode prizadjala v 40 davkovskih soseskah Kamniške okrajne, kjer je čez 20.000 oralov zemlje potolkla, od ktere okoli 10.000 ljudí živí, je c. k. deželno poglavarstvo dovoliti blagovolilo, da se za nesrečnike, kterim je huda ura 11. t. m. vès pridelk vzela, po celi krajnski deželi milodari nabirajo. Da bi se obilo nabralo v tacih krajih, kterih ni zadela nesreča!

Novičar iz mnogih krajev.

Cesarski patent od 10. svečana t. l. zastran cestníne na cesarskih cestah in mostovih bo 1. listopada t. l. tudi na Ogerskem, Horvaškem, Slavonskem itd. (razun vojaške granice) veljavo zadobil. — V nekterih kronovinah je ojstra prepoved zavoljo kvartanja iz zgolj dobičkarije in za velike denarje ali tako imenovano hazardiranje vnovič oklicana. — C. k. ministerstvo je razglasilo prepoved, da zavolj verske in politične razujzdanosti, v kteri živijo družbe delavcov v Švajci, ne smé prihodnjič, razun nekterih bližnjih delavcov, noben obertnijsk delavec (ksel) pa tudi noben delavec v fabrikah našega cesarstva na Švajcarsko potovati in tam delati, in vsak, kdor je sedaj tam, mora v 2 mescih to deželo zapustiti, ako hoče ostati austriansk deržavljan. — Okoli Olomuca bo pervih 10 dní mesca kimovca veliko taborišče vse armade, ki je na Českem, Marskem in Šleskem. — V vsem skupej se je dosihmal za novo Dunajsko cerkev v spomín srečne cesarjeve otetbe nabralo 1 milion in 400.000 fl. — Po novi postavi bo vsak kot prestopnik dohodne postave kaznovan, kdor po pošti pod križnem zavitkom (Kreutzband) kaj pošilja in zraven pismo pritakne ali kaj druzega, kar bi imelo posebej na pošto priti. — Žitna cena v Terstu je uni teden zmiraj višji šla, barantačí so pokupili že naprej pšenice in turšice veliko, zato, ker se iz Laškega neprenehoma naročila naznanjajo; olje je dražji, volna tudi. — Rusovski car še ni odgovoril, kaj misli storiti. En oddelk njegove armade se je 15. in 16. tega mesca pomaknil v Bukarešt, poglavno mesto Vlahije. Omer-paša je naročil serbskemu knezu, naj pošlje svojih vojakov in generala Knicanina turški armadi na pomoč; serbski knez pa je odgovoril, da ne stopi na nobeno stran in da se ne vtikuje v rusovsko-turško pravdo. — Turška vlada je za 40.000 pušk, ktere je iz Francoskega dobila, 1 milion in 55.000 frankov plačala. — V Kodanju (Kopenhagen) na Danskem je jela kolera odjenjevati, ker je že veliko sto ljudí pomorila; polovíca zbolelih je vsaki dan umerla; sadja se ne upa nobeden dotakniti, ker so žalostne skušnje učile, da že mervica češinj je naredila smert za kolero.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*